

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KSO/2013/319

BETREFT: aanrekenen kosten voor leerlingenkaart.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 4 januari 2013

1.2. Verzoeker

[X] redacteur Klasse voor Leraren

1.3. Betrokken school

/

1.4. CZB

Bij e-mail van 4 januari 2013 legt de vraagsteller een vraag aan de Commissie Zorgvuldig Bestuur voor.

2. INHOUD van de vraag

Klasse biedt aan scholen een gratis leerlingenkaart aan. Ze kunnen die aanvragen voor al hun leerlingen (secundair onderwijs). Klasse vangt signalen op dat sommige scholen leerlingen ervoor laten betalen. Mag dat? Wat als de school de kaart niet enkel uitdeelt, maar zelf personaliseert door er alle gegevens van de leerling (+ eventueel foto) of codes (bv. mag wel of niet 's middags thuis eten) op aan te brengen, m.a.w. als de administratie van de school er tijd en eventueel geld in stopt? Mag ze er dan wel geld voor vragen? Het gaat over kleine bedragen van 1 tot 3 euro.

3. ZITTING COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 28 januari 2013 om 11 uur.

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

3.3. Commissieleden

De Commissie is overeenkomstig artikel V. 22 van het Onderwijsdecreet- XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstege, voorzitter.

Hilde Timmermans, Lieven Cloots, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

[X], vraagsteller.

3.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

** Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 19 december 1966.*

Artikel 13 bepaalt dat de Lid-Staten zich engageren om het middelbaar onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs, voor ieder beschikbaar en algemeen toegankelijk te maken.

** Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989.*

Artikel 28 bepaalt dat de Lid-Staten het recht erkennen van het kind op onderwijs en teneinde dit recht geleidelijk en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken, ervoor te zorgen de ontwikkeling van het secundair onderwijs aan te moedigen, voor ieder kind beschikbaar te stellen en toegankelijk te maken en passende maatregelen te nemen zoals de invoering van gratis onderwijs en het bieden van financiële bijstand indien noodzakelijk.

** Grondwet.*

Artikel 24, § 3, eerste lid: “De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht”.

** Decreet betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek van 13 juli 2001.*

Art. V.25. De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, artikel 35 van de codificatie betreffende het secundair onderwijs, en artikel 6, 6°, van het decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2°

3°

.....

Art. V.26. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel V.25, eerste lid.

** Codex Secundair Onderwijs*

Art. 35. In het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd voltijds secundair onderwijs en deeltijds beroepssecundair onderwijs kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd.

Na overleg binnen de participatieraad of de schoolraad bepalen de schoolbesturen de lijst van

bijdragen die aan de ouders of aan de meerderjarige leerlingen kunnen worden gevraagd, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend. Deze regeling wordt door middel van het school- of centrumreglement aan de ouders of aan de personen die de minderjarige leerling in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, dan wel aan de meerderjarige leerling meegedeeld.

Art. 36. De kosten van het onderwijs, verstrekt in scholen en centra of afdelingen voor onderwijs, tot stand gebracht door openbare of private personen, vallen ten laste van de schoolbesturen.

Aan de gefinancierde of gesubsidieerde scholen en die aan de bij de decreet en uitvoeringsbesluiten gestelde voorwaarden voldoen, verleent de Vlaamse Gemeenschap salarissen, salaristoelagen en werkingsbudget.

Art. 37.

Jaarlijks wordt een forfaitair werkingsbudget verleend om de kosten te dekken die verbonden zijn aan de werking en de uitrusting van de school, aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan de leerplichtige leerlingen en aan de uitgaven voor de financiering van de investeringen.

** Omzendbrief SO 78 van 27 november 2001 betreffende zorgvuldig bestuur in het secundair onderwijs.*

4.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving, bevoegd is.

4.3. Advies

4.3.1 Algemeen.

De grondwet waarborgt de kosteloze toegang tot het leerplichtonderwijs. Uit de grondwet en de regelgeving secundair onderwijs volgt dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde secundair onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Dit wordt bevestigd door het Arbitragehof (thans: het Grondwettelijk Hof) in zijn arrest nr. 28/92 van 2 april 1992. De regel van de kosteloze toegang tot het onderwijs impliceert dat de basiskosten voor het verstrekken van onderwijs ten laste vallen van de publieke of private personen die het initiatief nemen om onderwijs aan te bieden. Zij kunnen daarvoor wel door de gemeenschap gefinancierd of gesubsidieerd worden (cf. art. 36 Codex Secundair Onderwijs).

De regel van de kosteloze toegang houdt geen recht op volledige kosteloosheid van het secundair onderwijs in. In genoemd arrest blijkt dat in de huidige stand van de regelgeving op het niveau van het secundair onderwijs de scholen van de ouders en de meerderjarige leerlingen wel een bijdrage kunnen vragen voor didactisch materiaal en voor bepaalde activiteiten en vormen van dienstverlening. Uitgesloten zijn evenwel kosten die behoren tot de basiskosten voor de organisatie van hedendaags onderwijs en een onderdeel vormen van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling.

Voor goederen en diensten waarvoor een bijdrage kan worden gevraagd mag niet meer worden aangerekend dan de kosten van de geleverde goederen of prestaties. Deze kosten moeten kunnen worden verantwoord, onder meer vanuit de eigenheid van de doelgroepen in

het secundair onderwijs. De gevraagde bijdragen moeten het kenmerk behouden van een kostprijs. Dat veronderstelt enerzijds dat het gaat om door de school effectief gemaakte kosten en anderzijds dat het goederen of diensten betreft die de betrokken leerling effectief heeft ontvangen.

Er moet een lijst worden opgesteld van de bijdragen die van de ouders kunnen gevraagd worden. Deze lijst moet voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd en bij inschrijving of voor de start van het schooljaar via het schoolreglement aan de ouders worden meegedeeld. De bijdrageregeling kan uiteraard geen uitgavenposten bevatten die ten laste vallen van de werkingsmiddelen van de school.

4.3.2. Toepassing. Leerlingenkaart.

De vraag luidt of scholen voor de leerlingenkaart die ze gratis bij Klasse bestellen en aan de leerlingen uitdelen, een bijdrage kunnen vragen. Bijkomend wordt de vraag gesteld of scholen wel een bedrag kunnen aanrekenen wanneer zij die kaart niet enkel uitdelen maar die kaart ook bewerken (bv. door er gegevens van de leerling of codes op aan te brengen).

Het personaliseren met de gegevens van de leerling of het aanbrenge van codes komt erop neer dat de school de leerlingenkaart voor leerlingenadministratie gebruikt. De Commissie meent dat in dat geval het gebruik van die kaart kadert in de administratieve organisatie van een school en niet als een dienstverlening ten aanzien van de leerlingen en de ouders kan worden gezien. Het is een onderdeel van de openbare dienstverlening van elke door de overheid gefinancierde en gesubsidieerde onderwijsinstelling. De daarvoor te maken kosten zijn te beschouwen als basisuitgaven waarvoor de instellingen zelf moeten instaan en waarin de overheid tussenkomt door een werkingsbudget toe te kennen.

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

Kosten die de school maakt voor het aanbrenge van gegevens van de leerlingen of van codes op een leerlingenkaart die aan de scholen gratis ter beschikking gesteld wordt, behoren tot de administratieve organisatie van een school en vallen ten laste van de werkingsmiddelen van de school zodat die kosten niet aan de ouders of leerlingen kunnen aangerekend worden.

Brussel, 28 januari 2013

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter